

19

Meer Kwest

13 April 1954

De Heer L.H.F. Fortunati,
Hoog Buurlostraat 18,
den Haag

W.P.

Bijgaand zend ik U de toegezegde inleiding.

Met vriendelijke groeten,

15 April 1954

De Heer A.H.F. Fortmann,
Hoog Eerwaerdigste 18,
den Haag

19

W.P.

Bijgaand zend ik u de toegesende inleiding.

Met vriendelijke groeten,

Economische bijdragen tot het doen afnemen van de internationale spanningen

Men zou kunnen zeggen, dat de spanningen, die thans de wereld beheersen, voor een deel hun oorsprong hebben gevonden in het economische. Als men de spanningen tussen de communisten en de niet-communisten namelijk als de belangrijkste beschouwt, dan vinden deze hun oorsprong in belangentegenstellingen tussen arbeiders en niet-arbeiders, zoals die gezien werden in de tijd van Marx. Een bijzondere vorm hebben zij intussen mede gekregen door vermenging met allerlei andere elementen, in de eerste plaats ideologische. De communisten hebben een leer van absolute onverdraagzaamheid ontwikkeld, sterk verwant met de absolute onverdraagzaamheid van de nationaal-socialisten; de politieke spanningen worden medebepaald door nationale belangen van Rusland en Amerika, en tenslotte door de belangen van de onderontwikkelde gebieden, die door de Russen sterker naar voren gebracht worden door de propaganda die zij in deze gebieden voeren.

Als de pessimistische veronderstelling, dat de communisten een volkomen onverdraagzaamheid zullen blijven vertonen, juist is, is het de vraag of er veel gedaan kan worden tot vermindering van de spanningen, behalve het aanvaarden van de communistische zienswijze. In de mate waarin deze mogelijkheid zich voordoet, is er geen andere uitweg dan ieder op zijn stuk blijven staan, zolang men van zijn goed recht overtuigd is. Wij mogen daarnaast altijd nog met de mogelijkheid rekenen, dat het anders zou blijken te zijn en dan zouden oplossingen wellicht in deze richting kunnen worden gevonden, dat een langzamerhand objectievere discussie mogelijk zou worden, over welke sociale en economische politiek de beste is, waarbij elementen zowel van de communistische als van de niet-communistische maatschappij-inrichting overgenomen zouden moeten worden. De eerste zou zijn totalitaire eisen moeten laten vallen, terwijl de laatste bereid zou moeten zijn tot een aantal verdere hervormingen op het gebied van de eigendom of de organisatie van de maatschappij.

Wat kan men in de Westelijke wereld doen om het maximum aan goede wil te tonen? Ten eerste, een open oog hebben voor de verdere hervorming van de maatschappij dezer landen in de richting van toenemende medezeggenschap, gelijke kansen voor iedereen (onderwijs, erfrecht), egalisering van de inkomens waar dat kan zonder de efficiency aan te tasten. Ten tweede, door met name aan de ontwikkeling van de onderontwikkelde gebieden meer beschikbaar te stellen dan op het ogenblik het geval is. De moeilijkheid van het vraagstuk is niet alleen, dat er grotere en veel grotere kapitaalbedragen nodig zijn dan

Economische bijdragen tot het doen afnemen van de internationale spanningen

Men zou kunnen zeggen, dat de spanningen, die thans de wereld beheersen, voor een deel hun oorsprong hebben gevonden in het economische. Als men de spanningen tussen de communisten en de niet-communisten namelijk als de belangrijkste beschouwt, dan vinden deze hun oorsprong in belangtengestellingen tussen arbeiders en niet-arbeiders, zoals die gezien werden in de tijd van Marx. Een bijzondere vorm hebben zij intussen mede gekregen door vermenging met allerlei andere elementen, in de eerste plaats ideologische. De communisten hebben een leer van absolute onverdraagzaamheid ontwikkeld, sterk verwant met de absolute onverdraagzaamheid van de nationaal-socialisten; de politieke spanningen worden medegepaald door nationale belangen van Rusland en Amerika, en ten laatste door de belangen van de onderontwikkelde gebieden, die door de Russen sterker naar voren gebracht worden door de propaganda die zij in deze gebieden voeren.

Als de pacifistische veronderstelling, dat de communisten een volkomen onverdraagzaamheid zullen blijven vertonen, juist is, is het de vraag of er veel gedaan kan worden tot vermindering van de spanningen, behalve het aanvaarden van de communistische eisen. In de mate waarin deze mogelijkheid zich voordoet, is er geen andere uitweg dan ieder op zijn stuk blijven staan, zolang men van zijn goed recht overtuigd is. Wij mogen daarom vasthouden aan de mogelijkheid rekenen, dat het anders zou kunnen te zijn en dan zouden oplossingen wellicht in deze richting kunnen worden gevonden, dat een langzamerhand objectievere diagnose mogelijk zou worden, over welke sociale en economische politiek de beste is, waarbij elementen zowel van de communistische als van de niet-communistische maatschappij-inrichting overgenomen zouden moeten worden. De eerste zou zijn totalitaire elementen laten vallen, terwijl de laatste bereid zou moeten zijn tot een aantal verdere hervormingen op het gebied van de eigendom of de organisatie van de maatschappij.

Wat kan men in de Westelijke wereld doen om het maximum aan goede wil te tonen? Ten eerste, een open oog hebben voor de verdere hervorming van de maatschappij deze landen in de richting van toenemende medegegenschap, gelijke kansen voor iedereen (onderwijs, erfschap), egalisering van de inkomens waar dat kan zonder de efficiency aan te tasten. Ten tweede, door met name aan de ontwikkeling van de onderontwikkelde gebieden meer beschikbare te stellen dan op het ogenblik het geval is. De mogelijkheid van het vraagstuk is niet alleen, dat er grotere en veel grotere kapitaalbedragen nodig zijn dan

tot nu toe beschikbaar zijn gesteld, maar ook dat het vraagstuk geen uitzicht biedt op een redelijke oplossing, indien men ook niet bereid is het bevolkingsvraagstuk te stellen en aan te vatten. Ten derde, door te blijven trachten een gedachtenwisseling met de communisten te voeren over wat er ter verbetering van de sociale structuur mogelijk is, zonder inmiddels totalitaire politieke vormen te aanvaarden. Een vergelijking zou nuttig kunnen zijn tussen wat in de Westelijke landen en datgene wat in de Oostelijke landen is gedaan om de sociale ongelijkheid te verminderen. Deze vergelijking valt zeker niet altijd ten nadele van het Westen uit, al is het waar dat in de Oostelijke landen de eigendomsverhoudingen op meer radicale wijze zijn gewijzigd. Evenzeer staat voor het Westen vast, dat het belastingstelsel veel progressiever is en er zijn andere punten, waarop de vergelijking ten voordele van het Westen zou kunnen uitvallen. Een meer objectieve discussie kan altijd bijdragen tot beter onderling begrip, tenzij een van beide partijen dat begrip bepaald niet wenset.

J. Tinbergen

tot nu toe beschikbare zijn geweest, maar ook dat het
vraagstuk geen uitlocht biedt op een redelijke oplossing,
indien men ook niet bereid is het bevolkingsvraagstuk
te stellen en aan te vatten. Ten derde, door te blijven
trachten een gedachtenwisseling met de communisten te
voeren over wat er ter verbetering van de sociale structuur
mogelijk is, zonder inmiddels totalitaire politieke vormen
te aanvaarden. Een vergelijking zou nuttig kunnen zijn
tussen wat in de Westelijke landen en datgene wat in de
Oostelijke landen is gedaan om de sociale ongelijkheid
te vermindern. Deze vergelijking valt zeker niet altijd
ten nadele van het Westen uit, al is het waar dat in de
Oostelijke landen de eigenaarsverhoudingen op meer so-
ciale wijze zijn gewijzigd. Evenzeer staat voor het
Westen vast, dat het bevolkingsvraagstuk veel progressiever
is en er zijn andere punten, waarop de vergelijking ten
voordele van het Westen zou kunnen uitvallen. Een meer
objectieve discussie kan althans bijdragen tot beter
onderling begrip, tenzij een van beide partijen dat begrip
bepaald niet wenst.

J. Tinbergen